

ELS MALNOMS D'ALCOI

Sofia MOLTÓ LLORCA

1. INTRODUCCIÓ

Malnoms, motius, renoms, sobrenoms, noms de casa? Els lexicòlegs no estan d'acord. Sembla ser MOREU-REY el que més clar té l'assumpte. Les seues definicions seran, doncs, les que prendré com a punt de partida del meu estudi. Per tant parlaré de malnoms, renoms i sobrenoms com a sinònims sense entrar en més precisions.

MOREU-REY al llibre *Renoms, motius, malnoms i noms de casa*, ens presenta tres possibles classificacions: formal, estadística i semàntica. Aquesta última és la preferida per l'autor. El fet d'haver-me decidit jo també per una classificació semàntica no significa oblidar totalment la vesant formal, que serà breument revisada al llarg del treball.

Metodologia

- **Fonts:** La conversa amb la gent.
Relacions escrites de malnoms fetes per algunes persones a petició meua.
Els programes de festa d'Alcoi i el diari local.
El llibre de MOREU-REY.
- **Classificació:** He pres com a punt de partida la classificació feta per MOREU-REY, eliminant apartats que al meu treball no tenien massa sentit i incloent-n'hi d'altres (les festes de Sant Jordi i l'activitat tèxtil).
- **Interpretació i redacció:** El fet de la seua existència fonamentalment oral, gairebé mai escrita, provoca una inestabilitat i unes oscil·lacions semàntiques i cronològiques que de vegades fan que les interpretacions estiguen assentades sobre bases prou fràgils.

Els malnoms en crisi

Hom parla de la crisi dels sobrenoms i la veritat és que tendeixen a desaparèixer. Açò passa sobretot a les ciutats grans.

No és veritat que l'alfabetització pugua considerar-se la causa de l'eliminació. Hi ha tota una sèrie de factors que hi contribueixen (l'assistència a classe, la desaparició de la «casa», els fenòmens d'immigració, la castellanització...).

Malgrat açò en pobles, fins i tot grans com Alcoi, continuen els malnoms.

La gent al carrer, a la feina, a la filada, a les colles d'amics, en té. Els jòvens, a més, recorden els malnoms de generacions anteriors. I així, personatges com Tereseta *la loca*, el tio *Pixum*, Quico *l'alt* i altres, semblen destinats a restar per sempre en la memòria del poble.

2. CARACTERÍSTIQUES FÍSIQUES

A. DIMENSIONS DEL COS

A.1. *Petitesa*

- Adjectius que fan referència directa al seu tamany: *el nano, la nana, l'enano, el peque, les xaparrines, el curt* (és una dona), *xapato (xaparro?)*.
- Noms de menjars i de coses petites: *Borrelló, cagarruta, pastilleta, butxaqueta, saeta, xapi (xapita), xapa (xaparro)*.
L'albòndiga, cacau, el cigró, el garbansso, el guindillo, tàpena (tàpera), xampi, canyamó, porra i porreta (eren dos germans un de gran i un altre de xicotet).
- Noms de monedes: *Cèntim, centimet, xavo*.
- Altres: *Mil.límetro, miaja, piueta, semperiet* (fa referència a una petita estàtua de Sant Pere que molta gent tenia en casa), *tafarrones* (de garrafó), *xopelino* (el xop és un poll negreí, aquest home era xicotet i negre).

A.2. *Grandària*

- Adjectius més freqüents: *El gordo i el gros*.
- Altres: *el boles, boleta, boli, bolitoven, el bollo, la bomba, bambolla*.
- N'hi ha que fan referència a una part del cos especialment grossa: *tripa, la jamona, la quadrà, els cuixots*.
- Per comparació: *Els pitxerets* (baixets i gordets com els pitxers), *sobrassà* (la roba li ve tan ajustada que recorda una sobrassada), *l'ambelló* (traga com un albello), *tonell, marraixa?, patata, el quillo* (de xiquillo; és molt gran).

A.3. *Els alts*

- Són descrits o bé d'una manera directa mitjançant adjectius com «el llarg» i «l'alt»: *Quico l'alt*, o bé per comparació amb arbres o plantes: *palmera, pinet, penca, tallo, regalícia*.

A.4. *Els magres*

- Mots més freqüents: *el flac, el prim, els magres*.
- Altres: *primi, fideu, paletilla, cagalló, Pep calavera, ratlla, espindarga* (l'espindarga és una escopeta molt llarga que encara usen els moros. Els alcoians li diuen espindarga).

B. EL COLOR DE LA PELL

- Adjectius de color: *el blanc, el groc, el colorat, la negra, el negre, el blau*.
- Altres: *l'encerao, perlita, pometa* (colorat com una poma), *xocolate, fum, el morenito, el moro, el tio pruna* (estava verd), *el dentillo* (molt moreno).

C. EL CABELL I EL PÈL

- Pel color: *el roig, el suïssó, el negre, panotxa* (aquest home tenia els cabells del mateix color de l'espiga del blat).
- Per la forma: *les rulles, el boina, fregallet* (el seu cabell sembla un manyoc d'espert), *el bocha* (mot castellà. El seu cabell feia com una pilota).
- Per absència: *el despeinao, el lleó, perruca, peluquín, la pelaeta, pelonsio*.
- Per abundància: *melànio* (de melena), *el melenut, el pelut, peluso, el «jipi»*.
- Per tenir les celles molt abundants: *cella, el cellut...*
- Per la barba: *el barbas, el pirata, cara crua* (la seua il·lusió era deixar-se una barba de «tres pams» per a eixir a festes, però mai no ho aconseguí).

D. EL CAP I PARTS DEL CAP

D.1. *El cap*

- Renoms que expressen grandària o petitesa: *cabezón, cabolo, cabota, cap d'olla, cerebro* (cerebro), *cabolet, caboteta, cap de misto, fosforito*.
- Altres: *melònio* (meló), *boleta, bombilla, cap d'òstia, cap d'ou, huevo, abissíno* (els abissínios són ous arrebossats amb farina), *bony, les nyanyes* (un nyanyo és un bony), *vedriola* (té un trauc en el cap).

D.2. *Els ulls*

el xino-a, el xinet-a, el cego, el cego Bordera, el tort, la bisca, lleganya.

D.3. *Les orelles*

Orelles grans: *l'orellut, pampols, biorella* (cada orella val per dues)...
Per defecte: *el sord, els orejes...*

D.4. *El nas*

el xato, el xato boranit (en Alcoi diuen boranit en lloc de bonanit. Aquest era un home que a més de ser xato, deia molt sovint «boranit»), *el xato la via* (vivia prop de l'antiga via del tren), *Toni nas, pinueve* (té el nas encara més llarg que el de Pinocho), *perxeta* (podries penjar qualque cosa del seu nas), *picarraco* (el seu nas sembla el bec d'un pardal).

D.5. *La boca*

Bussonet (sembla tindre la boca d'una bústia), *bocajoli* (derivat per tal d'indicar qualque irregularitat en la boca).

D.6. *Les dents*

-Grans: *dentola, dentoles*; brutes: *profident, musgo*; postisses: *dientes de oro*; mellats: *el mella*.

D.7. *Els llavis*

El morrut, la morruda, tumorrow, cocotero, morraeta, bifi.

D.8. *La cara*

-Per la forma

cara pesseta, el tio bamba, vieneta (la vieneta és una barra de pa prima i allargada), *la ratlla*.

-Per l'expressió

agonia, el tio son, el tio ranra (tenia cara de son).

-Per algun tret peculiar

berruga, el pecas, el marcat, el mantxao, els pansits, el cigró (té la cara plena de clots).

-Altres

careto, cara collons, primitivo (té cara d'antic), *nino, el nini* (variant de nino), *el mejicano* (trets d'indi).

D.9. *El coll*

bascoll

E. COS I MEMBRES

E.1. *Les cames*

Garronet (que té la garra curta), *el coixo, la coixa, el tretze, pata porcel.lana* (porta una cama ortopèdica), *potronco*.

E.2. *Mans i braços*

-Mans grans: *manopla, manotes*;

-Els mancos: *el manco, el manquet, el manco del Calderón* (treballava en el cine Calderón).

-Altres: *el surdo* (esquerrà).

E.3. *Cul i anques*

Set culs, tres culs...pandero (de cul gran i rodó).

E.4. *El pit*

Mamella, la mamelluda, la plana.

E.5. *Parts genitals*

Bellota (té el piu com una gla)

E.6. *Peculiaritats en el caminar*

El gringo i l'enxancat (ambdós vam amb les cames molt separades), *les gatxones* (de gatzones: «anar a la gatzoneja» significa anar arronsant les cames de manera que les natges toquen els talons).

E.7. *Peculiaritats en el parlar*

Trompaeta (és quec i parla a trompades), *mitja llengua* (parla malament), *ronco, manna* (no pronúncia be la ny), *bufa, bajoca* (parlen com si foren beneïts), *Contxiuet* (és un home que «té una veueta...»), *l'auela...*

E.8. *Malaties i malalts*

Mariu la malalta, el malós, l'enganxat (va tenir un ataquet).

E.9. *Bellesa i lletgesa*

✓ *El guapo, la boniqueta, l'acueducto* (és una xicona que està molt bé, és un monument), *el bello, el cucat* (està roïn, està cucat).

E.10. *L'edat*

El pare (l'amic més major d'una colla), *el xiqui* (el més petit dels germans).

E.11. Gestos i posats

El ministre (seia molt tes), *el marciano*, *la sirena* (molt melangiós), *el mascle*.

F. COMPARACIONS AMB ANIMALS

-Els prims: *anxoveta*, *bacalao*.

-Els menuts: *puça*, *el rata*, *els ratolins*, *el teixonet*, *el teulaf*, *el gafarró*.

-Els grans i grossos: *l'elefant*, *la foca*, *el buitre* (tè el pap molt gran), *la hipopòtamo*, *el bisonte*.

-Per la cara: *la boxer*, *gospí* (de gos patxó), *el tio mona*, *la hiena*, *el cerdo*.

-Els ulls: *el búho* (porta ulleres), *el linxe* (està mig cego).

-Cabell: *gat roig*, *el lleó* (calb), *els caparres* (a la paparra en Alcoi se li diu caparra; com sabem la paparra s'agarra al pèl dels animals. *Els caparres* són uns germans que duïen els cabells llargs i bruts), *els raboses* (de pèl roig).

-Les dents: *El conillet*, *la coneja*.

-Altres: *la gossa* (pronúncia la r com una g. A ella li diuen Rosa), *el gralla* (té un to de veu molt desagradable), *el pollo* (pronúncia «ll» per «i»)...

G. COMPARACIONS AMB PERSONATGES

G.1. Del cine i de la televisió

Colombo, *Igor* (pels ulls), *Kunta-Kinte* (llavis), *Canon* (gros), *Tarzan* (dèbil), *Nosferatu* (lletgíssim), *Bruce-Lee* (està groc), *los corleones* (per la pel·lícula «El padrino»). Són els que més manen d'una filada).

G.2. Personatges infantils del cine, T. V., còmics...

Dumbo (orelles), *Pituфина* (xicoteta), *el Clarens* (està tresullat), *Mortadelo* (pel coll), *Pete* (ho sap tot), *Pita* (De Pitagorin. Era molt sabut), *Boira* (sempre dormia, com el gos de Heidi), *Baidal* i *Baidalet* (dos amics que recorden a aquests dos personatges d'un còmic), *Pope* (de Popeye; molt fort).

G.3. Actors, cantants, escriptors...

Torrebruno (baixet), *Jackson* (pel cabell), *Felman* (ulls), *el Jerry* (s'assembla a Jerry Lewis), *Mordillo* (molt ocurrent).

G.4. Personatges històrics

Cleopatra (cabell), *Carlomagno*, *Cirano* (pel nas), *la Carmen Polo* (saluda a tots).

G.5. Altres

Lucecita (qui va fer els arranjaments musicals de la ràdio-novel·la *Lucecita*), *Rascaiu* (molt prim), *Zeus* (per lleig. Possiblement per a molts aquest mot resulta estrany i fins i tot lleig), *Gigi* (de la cançó «Gigi l'amoroso»).

H. EL VESTIT

Hi havia gent que vestia alguna peça especial que passà a ser el seu malnom: *el capa*, *el boina*, *el tio saragüell*, *el tio bolsa*, *paraigües*, *Paco palla* (portava un barret de palla), *gaiato*...

-Els mal vestits: *l'esgarrat*, *foradat*...

-Altres: *el dandy* (molt ben vestit), *polaina* (era de la filada els bequeteros. Antigament els bequeteros duïen polaines. A ell li venien grans), *Cascarra* (anar sense cascarra vol dir anar descobert, sense barret. Aquest home mai en duïa).

3. SINGULARITATS DEL CARÀCTER

A. *El mal geni*

el recremat, la fiera, la mala, misto (s'encén molt prompte), *el ogro, veneno, llampuga* (els alcoïans anomenen llampuga al «tirachinas»), *argilaga* (punxava com una argelaga), *espina* (molestava a tots)...

B. *Els autoritaris i els durs*

Toni el rei, pinyol, el gínjol, estaca...

C. *Els «vivals» i aprofitosos*

Frescoreta, geladora, xupóptero (sempre xucla del pot).

D. *Els ximplers, els tabalots*

El llauro (del mot llaurador utilitzat en sentit despectiu. Home de poca educació, molt animal), *la bomba* (ho trencava tot), *tanque* (jugant al futbol els tombava a tots)...

E. *Els inquietes*

L'elèctric (sembla que estiga donant-li el corrent), *l'embalat* (va com una bala), *correrres, pixa-correns* (sempre tenien pressa)...

F. *Els mentiders*

Pep bola (bola és utilitzat com a sinònim de mentida), *fontira* (composició del cognom Font amb el mot castellà mentira).

G. *Els beneïts*

-Trobem noms de fruits i comestibles: *Figa de pala, Pep bacora, el tio ceba...*

-Però els més freqüents són: *Toni el bobo, bobaes, el bobot...*

-Altres: *L'encantat, el blanet, el meloso* (molt melós), *el perxa* (està «penjat», no s'entera de res), *el moble, mitja me'n queda* (de tan poqueta cosa que és), *el tio Caliu* (el caliu és el que resta d'un foc quan, apagada la flama, és una barreja de brases i cendra. El tio Caliu era també una barreja; no era una cosa ni una altra. La gent a més diu: el tio Caliu ja plora, ja riu).

H. *Els dèbils i porucs*

Els flux, el flam (quan li parlaven fort tremolava), *caguera...*

I. *Els beatos i els bons*

El teatino, el beato Suso (de Jesús), *el sant...*

J. *Els sabuts i els curts d'enteniment*

Platanito (de vegades s'esvara), *espasín* (ho sap tot, sembla una enciclopèdia Espasa), *l'enterat, la llumbrera* (del castellà lumbrera).

El melgo (els ases mengen melga. Aquest devia ésser un poc ase).

K. *El sexe*

-Primerament trobem mots com: *el puta, el verd, el pepino...*

-També hi han malnoms referents a les variacions sexuals: *fifi* (amanerat), *mighome*, *fineti* (molt fi), *el vena*, *pepito* (una xicona que volia ser xic)...

-Vejam ara el tractament que reben els afeminats:

a) De vegades adopten noms de dona: *Rosariet*, *Mª Ángeles*, *Miss Anita*...

b) Altres feminitzen un nom masculí: *la Miguela*, *la Xima*...

c) Altres mots designen bé directament o bé metafòricament alguna part del cos o característica de l'individu: *Pepito culo*, *la fogó*, *la carbonera*, *la cagona*, *la barrilo*, *la foca*.

L. *Els diners*

El jodio (molt pessetero), *pesseta*, *el gorra*, *mitja perra* (mai té diners), *el ricatxon*, *mil.lionari*, *el fenicio* (des de xicotet fa negocis).

M. *Els amants de la festa*

El bala, *confetti*, *medianoche*...

N. *Els bruts i de mals costums*

Merda, *el tio pixum*, *pudoreta*... *Sopeta* (tira molts gargalls), *sopapo* (la mateixa raó), *pe-torro*, *Buenos Aires* (es tirava pets), *el tio poll* (donava la impressió de tindre polls).

O. *Altres*

Simpatia, *mina* (val molt), *mala folla* (té poc trellat), *la lluenta* (molt neta), *estufeta* (fredoli), *misèria* (pobret), *el mudet* (xerraire), *el pena* (visqué moltes tragèdies), *el tio furgaes* (molt manyós), *Tereseta la loca* (Possiblement siga el personatge més popular d'Alcoi. Fins i tot, Ovidi Montllor té una cançó que parla d'ella. Fou una dona que visqué a principi de segle i que durant la guerra es va tornar boja).

J. ELS OFICIS

A. *Renoms que expressen òfics i professions*

El bacorero, *el barber*, *el barquillero*, *el borrero*, *el botifarrero*, *el bochinchero*, *el butanero*, *el cacauero*, *les cardaores*, *el carnisser*, *el carreter*, *la corretgera*, *la corsetera*, *el datilero*, *el drapero*, *l'espardanyer*, *l'estanquera*, *el femater*, *la ferrera*, *el formatger*, *el formatgero*, *la fornera*, *el fuster*, *el gepser*, *la globera*, *el llançaire*, *el llonganissero*, *el manisero*, *el masero*, *els misteros*, *el modisto*, *les modistetes*, *el nyorero*, *l'olivero*, *el palleter*, *el papeler*, *la passaora*, *el polero*, *pollera*, *el pollero*, *el sabater*, *el salsero*, *el santero*, *el sargento*, *els secalleros*, *el sombrerero*, *el sucrer*, *el taütero*, *el torero*, *la torratera*, *els vaqueros*, *el ventrero*, *el xocolatero*, *el xorissero*.

-Alguns fan referència a oficis ja desapareguts com: *els burreros*, *les cardaores*, *el carretero*, *el drapero*, *el femater*, *el llançaire* (especialitat tèxtil ja desapareguda), *els misteros* (tenien una fàbrica de mistos), *el palleter*, *el ventrero* (netejava ventres d'animals).

-Cal assenyalar també que de vegades una persona té com a renom el nom de l'ofici de son pare o d'un altre familiar: a) la dona: *la barquillera*, *la ferrera*; b) el pare: *el masero*, *l'olivero*, *el pollero*, *el bollero*.

-De vegades són emprats mots castellans: *el bochinchero* (un bochinche és un avalot, però en Alcoi també és un baret de mala mort), *la corsetera*, *el papeler*...

-Activitats relacionades amb la religió: *l'escolà* (sagristà), *els monesillos* (un del germans fou escolà), *el frare* (era frare), *la sacri* (homosexual que fou sagristà), *el cureta* (sagristà).

B. *L'ofici o professió pot ser indicat per metonímia, utilitzant el nom de l'objecte*

- B.1. Objecte venut o fabricat: *aspirina, supositori, caramelo i pirulo, Paco xulla, el tio toma-co, torrat, sifonet, vata, xufa, xufi, telefonken.*
- B.2. Matèria: *farina* (panader), *fem* (treballava en un femer), *rejoleta, fanguet* (oller), *triturat* (arreglegava deixalles per a triturar-les).
- B.3. L'instrument de treball: *Martellet* (fuster), *pual* (manyà), *didal* (modista), *la soplé* (de soplete), *picola* (paleta), *pila i pileta* (electricista).

C. *Altres renoms (metàfora, comparacions, ironia...)*

Calibre (manyans), *xispa* (electricista), *el litri* (electricista), *dèneu* (venedor de la O.N.C.E.), *dulzura* (sucrer), *l'eixut* (masero que regava molt), *donya cisa* (donava classes de labor), *pastetes* (tenia un forn), *el salao* (saladurero), *el tio trespol* (era obrer i sempre parlava del trespol), *les floques* (modistes), *foràdio* (treballava en una màquina de fer forats), *cementeri* (enterramorts), *bimbo* (fill dels que van traure la marca «Bimbo»), *fabrilo* («fabricante de hilo»), *fresquitas mañanas* (feia un programa de ràdio que es deia així), *el tio fullola* (venia graneres. Deia: «les meues són les de les fulloles més grans), *lluerna* (era burrero, la lluerna és la llumeta que es penjava al burro), *mosfregues* (m'ho fregues; era curandero), *el sócio, el títaro* (era «titarotero», és a dir, anava pels pobles amb un teatre de títelles), *el casero, les pagueres* (son pare era l'encarregat de pagar els sous als treballadors d'una fàbrica), *Maria la dels calaets* (feia calats en la roba), *la sogra* (és un periodista que una vegada va escriure qualque cosa referent a «la madre política» d'algú i li se va quedar aquest malnom), *buru* (de burumballa; es diu burumballa als desferres de la fusta, aquest home és fuster), *Juan coquescoles* (cambrer), *sangonera* (metge).

D. *Noms d'animal*

Els ratolins (tenien un femer on hi havia molts ratolins), *peixet* (peixater), *el lleó* (fill del fabricant del café licor «lleonet»).

E. *Noms manllevats al nom d'una botiga, bar, taller, fàbrica...*

El panyos (socio de la fàbrica «Panyos Pastor»), *Mirofret* (amo de la fàbrica Mirofret), *Jaume el ràpid* (tenia un taller de reparació dit «el ràpid»), *els escalons* (els amos de la fàbrica de «L'Escaló»).

Ribelles (amo de la sabateria «Calzados Ribelles»), *Mati* (amo de la botiga «Casa Mati»), *Barranc i la barranca* (tenien una botiga que es deia «Casa Barranc»), *El pajarito i la pàjara* (dos germans que tenien una sabateria: La Pajarita), *campana* (treballa en la ferreteria «La Campana»), *Jose Pipo* (la seua dona té una botiga que es diu «Pipo»).

El xiquet de ca Eloi (els seus pares tenien la botiga «Casa Eloi») *els del soldat* (amos de la drogueria «El Soldat»), *els xics* («Casa els Xics»).

Trelis (el fill de l'amo del «Bar Trelis»), *Quique el Ideal* (fill dels del «Bar Ideal»), *Jaume el mercantil* (tenia el café «El Mercantil»).

- F. Finalment remarcaré la presència d'un grup de sobrenoms referents a l'activitat tèxtil que en un moment fou (i encara ha és) tant decisiva per a l'economia alcoiana: *El llançaïre, triturat, llançaora, el drapero, el borrero, borrelló, fabrilo, el panyos, les cardaores.*

5. DEDICACIONS NO PROFESSIONALS

A. La música

-Renom format sobre l'instrument: *El bombiste, bombardino, el dolçainer...*

-Altres: *el músic, Juanito salsa, el colibrí, gafarró* (els agrada xiular), *la tudor* (toca la bateria).

B. El Ball

La xarles (el seu home ballava molt bé el xarleston), *Bugui* (ballava el bugui-bugui).

C. Esports i jocs

-Els aficionats al futbol: *Pirri, Kubala, Migueli, Cranquel, Sanguinetti...*

-Altres noms d'esportistes es prenen de malnoms: *Nubolari* (era un corredor de Fórmula 1; és un xic d'Alcoi que corre molt en cotxe), *canyardó* (era un ciclista molt popular. Aquest va molt sovint amb bici).

-Jocs de daus i cartes: *el fantasma* (conta moltes mentides), *bojia* (es tira uns farols molt roïns), *dado, el xorra* (tè molta sort).

-Altres: *pelotari* (de xiquet jugava a la pilota), *el litri* (era un torero), *pistolet* (tirava molt bé).

D. Els caçadors

Rifle, escopeta, perdigó, el tio conill, el xacal (arplegava les peces).

E. Gustos de menjar i beure

Fam, farterola, xixi (li agradava molt la carn. La xixina és carn picada), *xorisso, companatge...*

Carajillo, garrafó (bevia tant que semblava una garrafa), *barralet, plis-play* (li agrada molt el plis-play; el plis-play és la beguda típica d'Alcoi. És tracta d'una barreja de café licor i Coca-Cola), *caiman...*

F. El vici de fumar

Fumaguera, el pipa, ximba, cigarret...

G. Dedicacions religioses

El profeta (testigo de Jehovà), *Moisés* (la mateixa raó), *el beato, el flare...*

H. Les festes de Moros i Cristians

El capità (un any va ser capità dels moros, però ho va dir tant, que sembla que ho serà per sempre), *el sargento* (per molts anys fou sergent del cristians), *bequetes* (de la filà bequeteros), *el bequetero* (per la mateixa raó), *polaina, espindarga, cara crua, los corleones, el president, foguereta* (el dia de l'alardo li se va encendre la pólvora i es va cremar).

I. Altres

Pinturilla (li agrada pintar), *carburador* (dibuixa molt ràpid), *el poeta, béisic* (està mig foll per les computadores), *el àguila* (fou paracaigudista).

J. Fets de parla habituals

El tio Caram (tenia costum de dir «caram»), *l'exagerat* (tot li pareix «exagerat»), *bodegue* (fa el fonema «a» molt obert), *fósforo* (quan vol dir algo fa «xist, xist, xist»), *altament agrait* (un home que quan coneixia algú sempre li deia això), *el matxo* (comença les frases dient «matxo, és que...»), *Por consiguiente* (un professor que deia «por consiguiente» moltíssimes voltes fins i tot quan no tocava), *poc a poc* (ho deia a tothom que anava de pressa), *Juanito Oop* (quan saluda a la gent no diu «HOLA», diu «OOP»), *el pato* (molt sovint afirmava que «açò és pa tota la vida»), *Paco parit* (els amics li deien «que ben parit

estàs»), *moisés seré* (sempre deia «jo seré capellà» i mai no ho fou), *beré* (en lloc de dir merienda diu berienda. El seu fill ha heretat el malnom i li diuen Paco Bero), *el tio riu* (es feia el valent i explicava «el riu no torna mai arrere»), *pessic i botó* (modista que quan veia una arruga tot seguit l'arreglava: «ací un pessic i ací un botó»), *el osú* (és andalús i diu «osú» moltes voltes), *el matxot* (sempre diu «és que sóc un matxot»).

6. FETS EPISÒDICS

Vejam ara una sèrie de malnoms creats a partir d'una situació especial, de vegades divertida, altres tràgica, i fins i tot insignificant.

A. Poden fer referència als diners

El xiquet de les vistes (home que passà de no tenir res a ser un dels industrials més rics d'Alcoi. La gent pensa que va tenir molta vista). També és curiós el renom *set companatges* (es conta que en temps de guerra a casa seua tenien companatges de set classes diferents).

B. Altres estan relacionats amb el matrimoni

el sabent-ho (es casà, sabent-ho, amb una dona d'un passat relliscós).

C. Pel que fa a l'escatologia tenim

els cagallons, cagaestagues, caguera, el tio pixum, pixera...

D. Relacionats amb el teatre

Libório (fou un actor molt popular; aquest home era molt teatre), *Dimoni* (son pare va fer de dimoni en una representació del Betlem), *Pantorrilla* (va fer una versió còmica de Don Juan Tenorio de «pantorrilla»), *Don Tancredo i Don Hilarión* (dos personatges que han aprofitat per a distingir persones amb esperit teatre).

E. Els accidents són un altre motiu:

El saltapuentes (es va tirar d'un pont i no li va passar res), *Foguereta* (es va cremar la cara en les festes de Sant Jordi), *el xarco* (va caure dins d'un toll), *l'avionet* (anava amb moto, va voler fer l'avió i va caure), *el tio gat* (la gent deia que tenia set vides, com els gats).

F. Altres

El rebentaplenos (armà molt d'embolic en un ple de l'ajuntament); *l'alcalde* (es presentà a les eleccions i no va ser elegit); *Veneno* (tenia una creueta en el paladar i podia xuclar qual-sevol verí sense que li passara res); *Pelailla* (en una festa d'un poble un xicon li va dir: balles, pelailla? Ella, per suposat, era d'Alcoi); *Mi alma* (son pare fou l'autor d'una cançó titulada «Mi alma»); *El cristo moderno* (va ser model d'un pintura d'un Crist «modern»); *Tombacases* (per a construir la seua casa va ser necessari tombar-ne dues); *El sellat* (per problemes legals li van segellar la casa); *Pelletes* (va ser un alcalde que quan passà «allò del petroli» el van arrossegar. La gent encara diu: «et faran com a pelletes»); *Vicunya* (era frare. La roba dels frares antigament era de pèl de vicunya).

7. LA SITUACIÓ FAMILIAR I SOCIAL

-El parentiu per consanguinitat o matrimoni, així com les circumstàncies de naixement, queden reflectits als renoms: *el compadre, el xiqui, la viuda, els bessons...*

-Altres voltes fan referència a la classe social de l'individu: *la duquesa, el ministre, el senador, el conde, el senyoret...*

8. ÈTNIES

-Hi ha malnoms indicatius de forania, d'haver viscut un temps en un altre lloc o de tenir trets propis d'altra raça: *la gitana, el rabino, el indiano, el mejicano...*

9. PRENOMS I COGNOMS

A. Els prenoms

- A.1. -Derivats: *Rafelet, Pepet, Pepiquet, Koke, Koki, Perico, Piluca, Pilares, Quicalo, Milon, Celfo, Gabiot, la Mariota, Luiche, Bot* (Bautista)...
- A.2. -Afèresi simple i afèresi amb modificacions suplementàries: *Felino* (Rafael), *Gori, Goio* (Gregorio), *Sento* (Vicent), *Colau* (Nicolau), *Suso* (Jesús), *Taio* (Octavio), *Doro* (Salvador), *Sesé* (Mª José), *Felo* (Rafael).
- A.3. -Apòcopes: *Rigo* (Rigoberto), *Boni* (Bonifacio), *Baldi* (Baldomero).
- A.4. -Analogia: *el besugo, el pescailla* (Lucio), *el príncipe* (Juan Carlos).
- A.5. -Pluralització i feminització: *els Nàsios* (Ignasi), *les Gràcies* (Gràcia), *les Gaspares* (Gaspar), *les Tirses* (Tirso).

B. Els cognoms

- B.1. Amb la forma original: *Merino, Bunyol, Corcoles, Romanet, les Cuartero...*
- B.2. Feminització i pluralització: *les Palàcies* (Palacios), *les Minyones* (Minyó), *la riuà* (Rius), *les abaites* (Abad), *les fraues* (Frau)...
- B.3. Derivats: *els pastorets, pastera* (Pastor), *Santa* (Santacreu), *Cebollo* (Ceba), *Cloco* (Cloquell), *Tafaro* (Alfaro), *Bouet* (Bou), *Boro* (Boronat).
- B.4. Per analogia: *pestanya* (Sellés), *Benidorm* (Gandia), *setrill* (pitxer)...

10. TOPÒNIMS

A. Adjectius

la benillobera, la callosa, el castellà, el manxeguet, palma...

B. Per analogia:

el suïssó (de cabell ros), *el noi* (català), *el pobladi...*

C. Topònims en composició:

les de la màquina (viven en una antiga fàbrica), *els dels forats* (viven en el mas «dels Forats»), *les xiques de la caseta la monja* (viven en la Caseta la Monja).